

รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนางานโรงเรียนอนุบาล
ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า จังหวัดชลบุรี

อุษามาศ ธเนศานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2553

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ อุษามาศ ธเนศานนท์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิญญู สมพงษ์ธรรม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ เขาวรรณ มณีวงษ์)

.....กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิญญู สมพงษ์ธรรม)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แย้มกสิกร)

วันที่ ๑๔ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา และช่วย
แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์
ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิญญู สมพงษ์ธรรม อาจารย์ที่ปรึกษา
ร่วม รองศาสตราจารย์ เซาว์น มณีวงศ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไขให้วิทยานิพนธ์เล่ม
นี้ถูกต้อง และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และทำให้ผู้วิจัยมีแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยจึงขอ
กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัวของผู้วิจัยทั้งบิดา มารดา บุพการี รวมทั้งพี่น้องทุกท่าน
ที่โรงเรียนอนุบาลบ้านดงเกล้า ที่สนับสนุน เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา และคอยช่วยเหลือในเรื่อง
ต่าง ๆ ทุกเรื่องของผู้วิจัย

คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา
มารดา บุพการี ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และ
ประสบการณ์ต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย

อุษามาศ ธเนศานนท์

50911764: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม/ พัฒนารูปแบบ/ เศรษฐกิจพอเพียง

อุษามาศ ธเนศานนท์: รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนางานโรงเรียนอนุบาลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนอนุบาลบ้านดั้นกล้า จังหวัดชลบุรี (Participatory Action Research on Model of Sufficient Economic Administration of Bantonkla Kindergarten School, Chonburi Province) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์, Ed.D. เจริญวิชญ์ สมพงษ์ธรรม, ค.ศ. 203 หน้า. ปี พ.ศ. 2553.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนางานโรงเรียนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนอนุบาลบ้านดั้นกล้า จังหวัดชลบุรี โดยใช้แนวคิดของเคมมิลล์ และแม็คแทกการ์ท ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ตัวแทนผู้บริหาร จำนวน 2 คน ตัวแทนครู จำนวน 7 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 5 คน ตัวแทนผู้ปกครอง 9 คน ของโรงเรียนอนุบาลบ้านดั้นกล้า จังหวัดชลบุรี ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนางานโรงเรียนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนอนุบาลบ้านดั้นกล้า จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย รูปแบบการพัฒนางานโรงเรียน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักเศรษฐกิจ ได้แก่ การกำหนดนโยบายของโรงเรียนให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ปรับแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนให้สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง บูรณาการหลักเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การทบทวนรายรับ-รายจ่าย ของโรงเรียนให้มีความสมดุล จัดทำโครงการรณรงค์เพื่อการประหยัดงบประมาณตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อประหยัดงบประมาณตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 3) ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดโครงการรณรงค์เพื่อบุคลากรสามารถปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 4) ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนและร่วมกิจกรรมในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เผยแพร่การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษา

ประสิทธิผลจากรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนางานโรงเรียนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนอนุบาลบ้านดั้นกล้า จังหวัดชลบุรี ไปใช้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบริหาร คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ทีมวิจัย ทีมบริหารวิชาการ ทีมบริหารงานบุคคล ทีมบริหารงานงบประมาณ และทีมบริหารงานทั่วไป ในทุกขั้นตอน ผู้บริหารให้การสนับสนุน ส่งเสริมการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนเป็นอย่างดี และมีการนิเทศ ตรวจสอบ และปรับปรุงงานโรงเรียนให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่เสมอ

50911764: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION: M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: PARTICIPATORY ACTION RESEARCH/ DEVELOPMENT MODEL/ SUFFICIENT
ECONOMIC

USAMAS THANESANON: PARTICIPATORY ACTION RESEARCH ON MODEL OF SUFFICIENT
ECONOMIC ADMINISTRATION OF BANTONKLA KINDERGARTEN SCHOOL, CHONBURI PROVINCE.

ADVISORY COMMITTEE: SITTIPORN NIYOMSRIOMSAK, Ed.D., CHAROENWIT SOMPONGTAM, Ph.D. 203
P. 2010.

The purpose of this study was to develop participatory action research on model of sufficient economic administration of Bantokla Kindergarten School, Chonburi Province. Using participatory action research process as proposed by Kemmis and McTaggart. The key informants of this study consisted of two administrators, seven teachers, five education committee and nine parents who were randomly selected according to purposive sampling from Bantokla Kindergarten School, Chonburi Province. Data were collected by document analysis, in-depth interview and participatory observation.

The results of the study were as follows:

Participatory action research on model of sufficient economic administration of Bantokla Kindergarten School, Chonburi Province consisted of four main components: (1) Education Management of sufficient economic feature: specify policy of school to clearly and match with sufficient economic administration. Adjust strategy of school to match with sufficient economic administration. Integration philosophy of sufficient economic in develop curriculum and activity. (2) Budget management of sufficient economic feature: repeats the expenses of school to balance. Consider project for save budget following sufficient economic. Public relations project for save budget according to sufficient economic concept. (3) Human management of sufficient economic feature: development of knowledge and realization in philosophy sufficient economic for school personnel. Apply philosophy sufficient economic in student develop activity and public relations for sufficient economic. Consider project for change Behaviour following sufficient economic progress. (4) General management of sufficient economic feature: Set environment in school following sufficient economic for learning. Supported parents and community to have participation administration and public relations progress.

Effectiveness from participation action research on model of sufficient economic administration of Bantokla Kindergarten School, Chonburi Province resulted to changes in school administration. It encouraged participative administration style of administrators, Teacher, parents and community in every step as well as administrator support of sufficient economic bring to administration in Bantokla Kindergarten School and appointed team supervision for improveing administration concerning sufficient economic.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
คำถามการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
สภาพการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า จ.ชลบุรี	10
ทฤษฎีและแนวคิดการบริหาร การจัดการศึกษา และการบริหารงานโรงเรียน	20
มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย	26
ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยกับการบริหารงานโรงเรียน	
ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	31
ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	47
ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย	52
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	73
ระยะที่ 1 การเตรียมการวิจัย (Pre-Research Phase)	73
ระยะที่ 2 การวิเคราะห์สถานการณ์ (Situational Analysis Phase)	76
ระยะที่ 3 การจัดทำแผน (Planning Phase)	78
ระยะที่ 4 การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation Phase)	78
ระยะที่ 5 การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน (Evaluation Phase)	79
ระยะที่ 6 การสรุปผล (Conclusion Phase)	80
4 ผลการวิจัย	82
ผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 6 ระยะ	82
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	157
สรุปผลการวิจัย	158
อภิปรายผล	162
ข้อเสนอแนะ	174
บรรณานุกรม	176
ภาคผนวก	188
ภาคผนวก ก	189
ภาคผนวก ข	193
ประวัติย่อของผู้วิจัย	203

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	มาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนช่วงชั้นที่ 1	32
2	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง	35
3	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง	39
4	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานงบประมาณกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง	42
5	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานทั่วไปกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง	43
6	แผนการบริหารงานวิชาการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	100
7	แผนการบริหารงานบุคคลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	107
8	แผนการบริหารงานงบประมาณตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	111
9	แผนการบริหารงานทั่วไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	115
10	รายการเปรียบเทียบการควบคุมงบประมาณ	135
11	แผนการบริหารงานวิชาการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง(รอบที่ 2)	140
12	แผนการบริหารงานบุคคลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง(รอบที่ 2)	143
13	แผนการบริหารงานงบประมาณตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง(รอบที่ 2)	146
14	แผนการบริหารงานทั่วไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง(รอบที่ 2)	148

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย	6
2 องค์ประกอบของความหมายของคำว่าพอเพียง	48
3 แนวคิดและแนวทางการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	51
4 เกลียวปฏิสัมพันธ์ (Interacting Spiral)	65
5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	82
6 แผนการบริหารงานวิชาการ	151
7 แผนการบริหารงานบุคคล	152
8 แผนการบริหารงานงบประมาณ	153
9 แผนการบริหารงานทั่วไป	154
10 ตัวอย่างการจัดกิจกรรมศูนย์เพาะพันธุ์เห็ดนางฟ้า	192
11 ตัวอย่างการจัดกิจกรรมศูนย์เพาะพันธุ์ปลาหางนกยูง	193
12 ตัวอย่างการจัดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ห้องสมุดพอเพียง	194
13 ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเศษวัสดุเหลือใช้	195
14 การการจัดกิจกรรมรักษารองเรียน	196
15 การเข้าร่วมประชุมของคณะครูและผู้บริหารโรงเรียน	197
16 การประชุมสัมมนาของคณะครูและผู้บริหารโรงเรียน	198
17 การจัดนิทรรศการเผยแพร่ความก้าวหน้าในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	199